

श्रोत : क्यापिटल नेपाल, २०७८/४/२

अधि बढ्यो तल्लो अरुण जलविद्युत् आयोजनाको इआईए

काठमाडौं । सरकारले तल्लो अरुण जलविद्युत् आयोजनाको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (इआईए) को प्रक्रिया अगाडि बढाएको छ । विद्युत् विकास विभागले एक सूचनामार्फत सो आयोजनाको प्रभाव क्षेत्रभित्र इआईएको काम सम्पन्न भई प्रारम्भिक प्रतिवेदन तयार भएको उल्लेख गरेको छ । उक्त प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्दै विभागले आवश्यक सुझाव दिन आग्रह गरेको छ ।

सङ्खुवासभाको चिचिला गाउँपालिका वडा नं २ र ३, सिलिचोड गाउँपालिका वडा नं ४ र ५, खाँदबारी नगरपालिका वडा नं २, १० र ११ तथा भोजपुरको सालपासिलिछो गाउँपालिका-१ र षडानन्द नगरपालिकाको वडा नं १, ५ र ६ प्रभावित हुनेछ । विभागले यसअघि तयार पारेको प्रतिवेदनका आधारमा आवश्यक राय तथा सुझावका लागि सार्वजनिकरूपमा आह्वान गरेको हो ।

विभागले कूल ४७४.२५ मेगावाट क्षमताका लागि तयार पारेको उक्त प्रतिवेदन रायसुझावका लागि सार्वजनिक गरेको हो । लगानी बोर्डले भने सोही आयोजना भारतीय कम्पनी सतलज विद्युत् निगमलाई निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाउनका लागि सम्झौता गरिसकेको छ । विभागले तोम्बेबेसीमा ५५ मिटर उचाई र ३३५ मिटर लामो बाँध बाँधी १२।४०४ मिटर लामो हेडरेल टनेलबाट पानी लगेर सङ्खुवासभाको खाँदबारी नगरपालिका- २ स्थित बेतिनीमा भूमिगत पावर हाउस निर्माण गरी विद्युत् उत्पादन हुने जनाएको छ ।

यस्तै कूल ५९९ मिटर लामो निकासमार्फत प्रयोग गरिएको पानी पुनःअरुण नदीमा छाड्ने प्रस्ताव गरिएको छ । आयोजनाले मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र, वन क्षेत्र तथा सरकारी क्षेत्रको कूल १३१।९४ हेक्टर जग्गा र २९।९७ हेक्टर निजी जग्गा गरी १६१.९१ हेक्टर स्थायी तथा अस्थायीरूपमा प्रयोग गर्ने गरी प्रस्ताव गरिएको उल्लेख गरेको छ । विभागले गत असार २९ गते सार्वजनिक सूचनामार्फत इआईएमा प्रस्ताव भएका विषयमा आफ्नो राय, सुझाव पठाउन आग्रह गरेको हो ।

यसैबीच कूल ९०० मेगावाट क्षमताको अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजना निर्माण गरिरहेको भारतीय कम्पनी सतलजले नै तल्लो अरुण निर्माण गर्ने प्रक्रिया अगाडि बढाएको छ । कूल ६७९ मेगावाट क्षमताको सो आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता प्रतिवेदन तयार पार्नका लागि गत असार २७ गते भारतीय कम्पनीसँग समझदारी गरिएको छ । समझदारीपत्रमा लगानी बोर्डका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुशील भट्ट र सतलज विद्युत् निगमका अध्यक्ष नन्दलाल शर्माले हस्ताक्षर गरेका थिए ।

अर्धजलाशयुक्त प्रकृतिको आयोजनाबाट वार्षिकरूपमा २ हजार ६२५ गिगावाट घण्टा ऊर्जा उत्पादन हुन्छ । सङ्खुवासभामा आयोजनास्थल रहेको सो आयोजना आकर्षकमध्येको एक हो । लगानी बोर्डको गत असार ८ गते बसेको ४७औं बैठकले विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययनका लागि सर्वेक्षण अनुमतिपत्र जारी गर्न परियोजना विकासकर्ता सतलज विद्युत् निगमसँग गरिने समझदारीपत्रको मस्यौदा स्वीकृत गरेको थियो ।

यसअघि २०७७ माघ १६ गतेको बोर्ड बैठकले बुट ढाँचामा आयोजना निर्माणका लागि सतलजलाई चयन गरेको थियो । आयोजनाको कूल १ अर्ब ३० करोड अमेरिकी डलर हुनेछ । समझदारीअनुसार दुई वर्षभित्रमा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) तयार पार्ने योजना छ । अरुण नदीमा पत्ता लागेका केही महत्वपूर्ण आयोजनामध्ये तल्लो अरुण पनि एक हो ।

ब्राजिलको कम्पनी 'ब्रास पावर' ले उत्पादन अनुमतिपत्रमा राखिएको सर्तअनुसार काम गर्न नसकेपछि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको निर्देशनअनुसार ऊर्जा मन्त्रालयले सो आयोजनाको अनुमतिपत्र खारेज गरेको थियो । ब्रास पावरले आयोजनाको अनुमतिपत्र करीब १५ वर्षसम्म राखेर पनि केही काम गर्न सकेको थिएन । अधिकतम क्षमतामा स्रोतको उपयोग गरिँदा आयोजनाको क्षमता एक हजार मेगावाटको हाराहारीमा हुने अनुमान गरिएको छ ।

विसं २०७५ चैत १५ र १६ गते आयोजना गरिएको लगानी सम्मेलनमा सरकारले सो आयोजनालाई समेत 'शो केस' मा राखेको थियो । सो आयोजनाभन्दा उपल्लो तटमा रहेको अरुण तेस्रो आयोजना सरकारले विश्वव्यापी प्रतिस्पर्धाका आधारमा सतलज विद्युत् निगमलाई जिम्मा दिएको थियो । आयोजना सतलजको पूर्ण स्वामित्वमा निर्माण भइरहेको छ ।

आयोजनाबाट नेपालले २१.९ प्रतिशत (१९७ मेगावाट) विद्युत् निःशुल्क पाउनेछ भने बाँकी विद्युत् भारत निर्यात हुनेछ । लगानी बोर्ड र भारतीय कम्पनीबीच भएको आयोजना विकास सम्झौता (पीडीए) अनुसार निर्माण, स्वामित्व, सञ्चालन र हस्तान्तरण (बुट) ढाँचामा निर्माण हुने आयोजनाले व्यापारिकरूपमा विद्युत् उत्पादन गरेको २५ वर्षपछि चालू हालतमा निःशुल्क सरकारले पाउनेछ । आयोजनाको निर्माण अवधि पाँच वर्ष कायम गरिएको छ ।

भारतीय कम्पनी सतलज जलविद्युत् कम्पनीले निर्माण गर्न लागेको अरुण तेस्रोको 'टेलरेस' को पानी सिधै प्रयोग गरी तल्लो अरुणको विद्युत् उत्पादन गर्न सकिने भएकाले आयोजना असाध्यै आकर्षक मानिएको छ । सङ्खुवासभा र भोजपुरमा पर्ने आयोजनामा करीब १२।४ किलोमिटर लामो र १०।२ मिटर व्यास भएको सुरुङ निर्माण गर्नुपर्नेछ ।

श्रोत : क्यापिटल नेपाल, २०७८/४/२

सिंगटीको बिजुली प्रणालीमा जोडियो, सिंगटी हाइड्रोले ७० करोड आम्दानी गर्ने

काठमाडौं । सिंगटी हाइड्रो इनर्जी लिमिटेडले निर्माण गरेको सिंगटी खोला जलविद्युत आयोजनाले विद्युत उत्पादन सुरु गरेको छ । सम्पन्न भएको करिब डेढ वर्षपछि शुक्रबारदेखि आयोजनाको विद्युत राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जोडिएको हो । आयोजनाको जडित क्षमता २५ मेगावाट छ । आयोजनामा सर्वसाधारणको लगानी रहेको छ ।

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले १३२ केभी क्षमताको सिंगटी-लामोसाँघु प्रसारण लाइन बिहीबारदेखि सञ्चालन गरेपछि आयोजनाबाट बिजुली उत्पादन सुरु भएको कम्पनीका सञ्चालक बटु लामिछानेले जानकारी दिए ।

उनले शनिबार बिहानदेखि २५ मेगावाट प्रणालीमा जोडिएको उनले जानकारी दिए । आयोजनाले १५ दिनसम्म परीक्षण उत्पादन गर्नेछ । त्यसपछि व्यवसायिक उत्पादन हुने उनले लामिछानेले बताए । आयोजनाबाट कम्पनीले वार्षिक ७० करोड रुपैयाँ आम्दानी गर्नेछ ।

आयोजना सुरुदेखि सिंगटीसम्मको ५ हजार ६०७ मिटर लामो प्रेसर टनेलबाट पहिलो चरणमा प्रतिसेकेण्ड ५ हजार लिटर पानी छोडिएको छ । विद्युतगृहका २ वटा टर्वाइनमार्फत विद्युत उत्पादन भएको छ । २०७३ अन्तिमबाट सिभिल संरचना निर्माणको काम सुरु गरिएको थियो ।

आयोजना झण्डै डेढ वर्ष अघिनै निर्माण सम्पन्न भए पनि प्रसारण लाइन समयमा निर्माण सम्पन्न नहुँदा विद्युत उत्पादन हुन सकेको थिएन । आयोजना बनाउन ५ अर्ब ५० करोड रुपैयाँ खर्च भएको छ ।

श्रोत : क्यापिटल नेपाल, २०७८/४/२

बाढीपहिराले २०८ मेगावाटका ८ आयोजनामा क्षति, विकासकर्ता र सर्वसाधारणको अबौं लगानी जोखिममा

काठमाडौं । यस वर्षको मनसुनमा हालसम्म निर्माणधिन विभिन्न ८ जलविद्युत् आयोजनामा ठूलो क्षति पुगेको छ । विद्युत् विभागले गरेको अध्ययनमा ती आयोजनामा बाढी पहिराका कारण क्षति पुगेको पाइएको हो । बाढी र पहिरोले विकासकर्ताका साथै सर्वसाधारणको अबौं रुपैयाँ लगानी जोखिममा पारेको छ ।

क्षति भएका आयोजनाले सर्वसाधारणलाई प्राथमिक सेयर (आईपीओ) समेत निष्कासन गरेका छन् । ती आयोजनाको जडित क्षमता २०८ मेगावाट रहेको छ । विभागका अनुसार गत जेठ ३१ गते र असार १ गते लम्जुङको दोर्दी खोलामा आएको बाढी तथा पहिराका कारण दोर्दीखोला पावर कम्पनीले निर्माण गरिरहेको १२ मेगावाट क्षमताको दोर्दी १ जलविद्युत् आयोजनामा क्षति पुगेको छ ।

यस्तै हिमालयन पावर पार्टनर लिमिटेडले निर्माण गरिरहेको २७ मेगावाट क्षमताको दोर्दी खोलामा समेत क्षति पुगेको छ । लिवर्टी इनर्जी कम्पनीले निर्माण गरेको २५ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो दोर्दी, पिपल्स पावर कम्पनीले बनाइरहेको ५४ मेगावाट क्षमताको सुपर दोर्दी 'ख'मा समेत क्षति पुगेको छ । सो नदी करिडोरमा निर्माण भइरहेका ४ आयोजनामा क्षति पुगेको विभागले जनाएको छ ।

यस्तै सुदुरपश्चिममा निर्माण भइरहेको कलङ्गा खोला जलविद्युत् आयोजनामा समेत बाढीका कारण क्षति पुगेको छ । सो आयोजनामा समेत गत जेठ ३१ गते र असार १ गतेको बाढी पहिराले क्षति पुर्‍याएको हो । सो आयोजनाको क्षमता १५.३३ मेगावाट छ ।

विभागका अनुसार बाढी, पहिराका कारण २४ मेगावाट क्षमताको मादमे खोला, ७.२७ मेगावाट क्षमताको याम्लिङ खोला र ४४ मेगावाट क्षमताको सुपर मादीमा समेत ठूलो क्षति पुगेको छ । यी आयोजनाको निर्माण सामग्री र उपकरण बाढीले बगाएको छ ।

यस्तै बाँधस्थल तथा अस्थायी बाँध (कफर ड्याम) मासमेत क्षति पुगेको छ । बाढीको पानी निर्माणाधीन विद्युत् गृहमा पसेको थियो भने प्रसारण लाइनमा सामान्य क्षति पुगेको छ । स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकको संस्था नेपाल (इपान)ले बाढी, पहिराका कारण क्षति पुगेका आयोजनालाई क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउन सरकारसँग माग गरेको छ ।

श्रोत : काब्रिपुर, २०१८/४/३

दुई सातापछि मध्यमस्यर्थाइदीमा विद्युत् उत्पादन

लमजुङ — दुई सातादेखि उत्पादन बन्द भएको ७० मेगावाटको मध्यमस्यर्थाइदी जलविद्युत् केन्द्रबाट शुक्रबार रातिदेखि विद्युत् उत्पादन पुनः सुरु भएको छ । बेसीसहर नगरपालिका-१ उदीपुर चिप्लेटीमा बाँध बाँधेर सुन्दरबजार नगरपालिका-९ सिउँडीबारमा विद्युत् गृह निर्माण गरी विद्युत् उत्पादन थालिएको हो ।

मस्यर्थाइदीको बाढीले १३२ केभी प्रसारण लाइनको लमजुङको राइनास नगरपालिका-८ तार्कुघाटस्थित ९ नम्बर टावर बगाएपछि असार १९ देखि विद्युत् उत्पादन बन्द भएको थियो । जेठ १९ बाट मध्यमस्यर्थाइदीको उत्पादन बन्द भएको थियो । 'मध्यमस्यर्थाइदी केन्द्रको विद्युत् भार बोकेर जाने १३२ केभी प्रसारण लाइनको टावर बाढीले बगायो । मध्यमस्यर्थाइदीसहित अन्य आयोजनाको उत्पादन हुन सकेन,' मध्यमस्यर्थाइदी जलविद्युत् केन्द्रका प्रमुख शिवकुमार साहले भने, 'करिब दुई सातापछि हामीले मध्यमस्यर्थाइदी सञ्चालन गरेका छौं । अहिले पूर्ण रूपमा ७० मेगावाट नै विद्युत् उत्पादन भइरहेको छ ।' मध्यमस्यर्थाइदीमा जडित ३५/३५ मेगावाटका दुवै टर्बाइन सञ्चालनमा आएको छ ।

मध्यमस्यर्थाइदीबाट दैनिक (२४ घण्टा) १६ लाख ८० हजार युनिट विद्युत् उत्पादन भइरहेको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जनाएको छ । आयोजना बन्द हुँदा दिनहुँ करिब १ करोड ३० लाख घाटा परेको प्राधिकरणका प्रवक्ता मदन तिमिसनाले बताए । उनका अनुसार आयोजनाबाट दुई साता विद्युत् उत्पादन बन्द हुँदा करिब १८ करोड २० लाख रुपैयाँ प्राधिकरणलाई घाटा परेको छ ।

श्रोत : ऊर्जा खबर, २०७८/४/३

३४ दिनदेखि नामार्जुन मादीको उत्पादन बन्द, सुचारु गर्न अझै समय लाग्ने

काठमाडौं । कास्कीस्थित १२ मेगावाटको नामार्जुन जलविद्युत केन्द्रको उत्पादन ३४ दिनदेखि बन्द छ । असार १ गते मादी खोलामा आएको भीषण बाढी विद्युतगृहमा पसेर इलेक्ट्रोमेकानिकल मेसिनमा क्षति पुर्याएपछि बन्द भएको उत्पादन अझै सुचारु हुन नसकेको हो ।

विद्युतगृहमा खोलाको बालुवा थुप्रिएकाले विद्युत उत्पादन बन्द भएको प्रवर्द्धक हिमालयन ऊर्जा कम्पनीका सचिव कृष्णप्रसाद भण्डारीले बताए । उनका अनुसार खोलाको बालुवाले विद्युतगृहका मेसिन पुरेको छ ।

‘बाढीले बगाएर ल्याएको बालुवा विद्युतगृहमा पसेको छ,’ उनले **ऊर्जा खबर**सँग भने, ‘सबै बालुवा झिकेर सरसफाई नगरेसम्म उत्पादन सुचारु गर्न सकिने अवस्था छैन ।’ उनले विद्युतगृहको मर्मत गरेर उत्पादन सुचारु गर्न अझै १ महिनाभन्दा बढी समय लाग्ने बताए ।

विद्युतगृहमा थुप्रिएको बालुवा निकालेर सफाई गर्ने कार्य सुरु गरेको पनि उनले बताए । ३४ दिनदेखि उत्पादन बन्द हुँदा विद्युत बिक्रीबाट हुने ३ करोड रुपैयाँ बढी आम्दानी गुमेको कम्पनीले जनाएको छ ।

बाढीले आयोजनामा पुर्याएको क्षतिको विवरण यकिन भइनसकेको उनले बताए । क्षतिको बीमा दाबी प्रक्रियाका लागि अध्ययन भइरहेको उनले जानकारी दिए । यो आयोजना २०७७ भदौदेखि प्रसारण प्रणालीमा जोडिएको थियो ।

यो वर्ष मनसुनको सुरुवातमै मादी खोलामा भीषण बाढी आउँदा यो बेसिन सञ्चालन तथा निर्माणमा रहेका जलविद्युत आयोजनामा क्षति पुगेको थियो । सबैभन्दा बढी क्षति

निर्माणाधीन ४४ मेगावाटकाे सुपर मादी जलविद्युत आयोजनामा पुगेको छ । यो आयोजनाको संरचना बाढीले भत्काउँदा १ अर्ब रुपैयाँ बढीको आर्थिक नोक्सानी हुन पुगेको छ ।

श्रोत : क्यापिटल नेपाल, २०७८/४/३

विद्युतीय गाडीलाई प्रवर्द्धन गर्ने सरकारी नीतिपछि धमाधम चार्जिङ स्टेसन बनाउँदै व्यवसायी

काठमाडौं । नेपालमा विद्युतीय सवारीसाधनहरूको आयात बढिरहेको छ । हुण्डाई, निसान, एमजी, क्रिया, प्युजो, महेन्द्रा, बीवाईडी मोटर कम्पनीहरूले विद्युतीय गाडी नेपालमा बिक्री वितरण गरिरहेका छन् । यस्तै टाटा मोटर्सले पनि पहिलो पटक विद्युतीय गाडी टाटा नेक्जन ईभी ल्याउँदै छ । विद्युतीय गाडी आयात बढिरहेको अवस्थामा ती गाडीहरूलाई चार्ज गर्न चार्जिङ स्टेसन पूर्वाधारको अभाव छ ।

त्यो अभावलाई पूरा गर्न आयातकर्ता गाडी कम्पनीहरूका साथै नेपाल विद्युत प्राधिकरणले धमाधम चार्जिङ स्टेसन निर्माणको तयारी थालेका छन् । आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को बजेटमा विद्युतीय सवारीको अन्तः शुल्क खारेज र भन्सारमा उल्लेखनीय छुटको घोषणापछि विद्युतीय सवारीको बजार विस्तारै बढ्न थालेसँगै चार्जिङ स्टेसन निर्माणका तयारी पनि सुरु भएको हो ।

दुई वर्षदेखि विद्युतीय गाडी भित्र्याउँदै आइरहेको एमजी मोटरले केही महिनाभित्रै देशभर २५ वटा चार्जिङ स्टेसन बनाउने तयारीमा रहेको बताएको छ । सुरुमा डिलरबाट सुरु गरेर विभिन्न राजमार्गका रिसोर्ट होटल र मुख्य सहरहरूमा चार्जिङ स्टेसन निर्माण गर्ने योजना रहेको एमजी मोटर्स नेपालका महाप्रबन्धक सचिन अर्यालले बताए ।

हाल कोभिडले गर्दा स्टेसन निर्माणको काम अगाडि बढाउन नसकेपछि केही महिनामा निर्माण सम्पन्न गर्ने अर्यालले जानकारी दिए । यसअघिसम्म एमजीले सेवाग्राहीलाई होम चार्ज सेवा मात्र उपलब्ध गराउँदै आइरहेको थियो । तर, लामो दूरीको यात्रामा कठिनाई भएको गुनासाहरू आएपछि कम्पनी आफैले चार्जिङ स्टेसन पूर्वाधार बनाउन सुरु गर्न लागेको हो ।

एमजीले ती ठाउँहरूमा एक घण्टा चार्ज गर्दा ५० देखि ६० किलोमिटरसम्म यात्रा गर्न सकियोस् भनेर सामान्य एसी फास्टा चार्जिङ राख्ने योजना बनाएको छ । विद्युतीय सवारीको पुरानो आयातकर्ता महेन्द्र अग्निले पनि पाँचवटा एसी फास्ट चार्जिङ स्टेसन निर्माणको तयारी गरेको छ । चार्जिङ उपकरण खरिद गरी तयारी अवस्थामा रहेको महेन्द्रले चार्जिङ स्टेसन निर्माणस्थल छनोट गरिरहेको छ ।

‘ठाउँ छनोट गरेर, विद्युत प्राधिकरणले नियमित विद्युत आपूर्ति गरेको अवस्थामा चाँडै नै जडान गछौं महेन्द्र भेहिकल्सका महाप्रबन्धक प्रमोद भण्डारीले क्यापिटल नेपाललाई भने ।

नियमित विद्युत आपूर्ति नहुँदा चार्जिङ स्टेसनको औचित्य नहुने उनी बताउँछन् । प्राधिकरणले विद्युत आपूर्तिबारे कुनै प्रतिबद्धता जनाएको छैन । तर, रातको समयमा चार्जिङ गर्दा महसुल छुट दिने प्राधिकरणले बताए पनि हालसम्म आधिकारिक रूपमा परिपत्र नगरेको उनले जानकारी दिए ।

यस्तै हुन्डाई गाडीको आधिकारिक वितरक लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टलको पनि मुख्य सहर, डिलर र राजमार्गहरूमा २३ वटा चार्जिङ स्टेसन बनाएर सञ्चालनमा ल्याइसकेको छ । २०७८ को अन्त्यसम्म यो संख्यालाई विस्तार गरी ५० पुर्याउने योजना रहेको थापाथली डिलरसिपका प्रमुख दिवाकर विष्ट बताउँछन् । यसका लागि विभिन्न निकायसँग परामर्श पनि गरिरहेको उनले सुनाए ।

२०१७ देखि बीटुबी र बीटुजी मोडलमा विद्युतीय गाडीहरूको मात्र बिक्री वितरण गर्दै आइरहेको बीवाईडी कम्पनीको हाल देशभर ४० किलोवाटका २८ वटा एसी फास्ट चार्जिङ स्टेसन छन् । उपत्यकाभर १६ वटा र बर्दिवास, बुटवल र लुम्बिनीमा छन् ।

कम्पनीले नयाँ चार्जिङ स्टेसन थप गर्ने योजनामा रहेको तर विस्तृत निर्णय नभइसकेको बीवाईडी नेपालका आयोजना प्रवन्धक समीर श्रेष्ठ बताउँछन् । बीवाईडीले आगामी दिनमा नयाँ एसी र डीसी फास्ट दुवै चार्जर सपोर्ट गर्ने मोडलका गाडी ल्याउने तयारी गरेको हुँदा स्टेसन पनि त्यही अनुसारको निर्माण गर्न लागेको उनले बताए ।

हाल कम्पनीले चार्जिङ स्टेसनको लोकेसन म्यापिङ गरेर वेबसाइटमा राख्ने तयारी गरेको छ । यसो गर्दा सवारी चालकले आफ्नो नजिकको चार्जिङ स्टेसनको जीपीएस कोअर्डिनेस पाउनेछ ।

हाल विद्युतीय कार आयात कम्पनी किया मोटर्सको चितवनको कुरिनटारमा एउटा मात्र डीसी फास्ट चार्जिङ छ । पहिलोको लागतको तुलनामा हाल घट्टै गइरहेकाले चार्जिङ स्टेसन पनि विस्तार गर्ने योजना रहेको कियाका सेल्स तथा मार्केटिङ डिभिजनका सहायक महाप्रवन्धक अनिश लामिछाने बताउँछन् ।

यस्तै पिउजो कम्पनीले २०१८ देखि विद्युतीय गाडी आयात गरिरहेको छ । पिउजोले पनि पाँच महिनामा नयाँ विद्युतीय गाडी भित्र्याउने तयारी गरेको र त्यसपछि तत्काल चार्जिङ स्टेसन निर्माणमा लाग्ने बताएको छ ।

‘यसअघिसम्म हाम्रो हलुका सवारीसाधन मात्र थिए । होम चार्जर नै पर्याप्त थियो । अब हामी ठूला कम्प्याक्ट एसयूभी ल्याउँदैछौं र यसका लागि ठाउँ-ठाउँमा चार्जिङ स्टेसन पनि निर्माण गर्दैछौं’ कम्पनीका एक अधिकारीले बताए ।

एउटा डीसी चार्जिङ स्टेसन निर्माण गर्दा ६० लाख देखि १ करोड रुपैयाँसम्म लाग्ने हुँदा गाडीको भोल्युम कम भएकाले चार्जिङ स्टेसन पनि धेरै निर्माण नभइरहेको नेपाल अटो डिलर असोसिएसन नाडाको विद्युतीय सवारी विभागका प्रमुख ध्रुव थापाले बताए ।

पूर्वअर्थमन्त्री डा. युवराज खतिवडाले आर्थिक वर्ष ०७७/०७८ को बजेट भाषणमार्फत विद्युतीय सवारीको हकमा ८० प्रतिशतसम्म बढाएको अन्तशुल्क र ४० प्रतिशतसम्म बढेको भन्सार करले विद्युतीय सवारीको बजार ओरालो लागेको थियो ।

बजेट भाषण अधिसम्म करिब ३ देखि ४ प्रतिशत बजार हिस्सा ओगटेको विद्युतीय सवारी साधन ०७७/७८ को बजेट भाषणपछि एक प्रतिशतभन्दा तल झरेको थापाले बताए ।

नयाँ घोषणापछि बजार हिस्सा विस्तारै दुई प्रतिशतभन्दा माथि आएको र यो अझ बढ्नेमा कम्पनीहरू आशावादी छन् । नयाँ तथा पुराना सबै कम्पनीहरू हाल विद्युतीय सवारीतिर आकर्षित भइरहेको धमाधम आयात गर्न थालेको थापाले बताए । गाडीहरूको चाप बढेपछि त्यै अनुरूप चार्जिङ स्टेसन पनि बढेर जाने उनले बताए ।

स्पष्ट नीतिको आवश्यकता

हाल उपत्यका र देशका मुख्य सहरहरूमा मात्र अधिकांश कम्पनीहरूको चार्जिङ स्टेसन छन् । तर, चार्जिङ पूर्वाधारकै कमिका कारण विद्युतीय सवारीप्रति अझै पनि ग्राहकहरू पूर्ण विश्वस्त रहन सकेका छैनन् ।

नेपाली कार खरिदकर्ताको प्रोफाइल हेर्दा अधिकांशले ईभीलाई वैकल्पिक सवारीका रूपमा खरिद गर्ने गरेको कुरा मोटर्सको सेल्स तथा मार्केटिङ डिभिजनका सहायक महाप्रबन्धक अनिश लामिछाने बताउँछन् । 'पहिलो गाडी किन्ने ग्राहकहरूको छनोटमा ईभी अझै पर्न सकेको छैन । पहिलो गाडी त सबैले इन्धन इन्जिन वाला गाडीहरू नै किन्छन्,' उनले भने ।

विद्युतीय सवारीलाई प्रवर्द्धन गर्न सरकारले अन्तशुल्क र भन्सारमा मात्र नभई ईभी र चार्जिङ स्टेसनसम्बन्धी स्पष्ट नीति नै निर्माण गर्नुपर्ने व्यवसायी बताउँछन् ।

'विद्युतीय सवारीका आफ्नै फाइदा र बेफाइदा छन् त्यसको सुरुदेखि अन्तिमसम्मको फिजिबिलिटी हेरेर के कस्ता समस्या आउँछ त्यसै अनुरूप नीति बनाउन आवश्यक छ । अहिले हामी नीति नबनाई बिना जग व्यवसाय धानिरहेका छौं ।' लक्ष्मी हुण्डाईका डिलरसिप प्रमुख दिवाकर रेग्मी भन्छन्, 'हाल विभिन्न अटो व्यवसायी कम्पनीहरूले निजी प्रयासबाट देशका विभिन्न ठाउँमा एसी, डीसीलागतका चार्जिङ स्टेसन

बनाइरहेका छन् । चार्जिङ स्टेसन त बनिरहेका छन् तर कस्तो स्थान, कति दूरीमा कतिवटा, कुन स्ट्याण्डर्ड वा गुणस्तर्यता, सुरक्षा मापदण्ड के हुन्छ भन्नेमा कुनै स्पष्ट नीति छैन ।’

‘निजी ईभीको माग बढ्दो छ । होम चार्जरले लामो समय लाग्ने हुँदा भोलिको दिनमा मान्छेले घरमै डीसी चार्ज स्टेसन बनाउने भन्लान् त्यो बेला सुरक्षा मापदण्ड के हुन्छ त,’ रेग्मीले भने ।

३० लाखदेखि १ करोड रुपैयाँसम्म लाग्ने डीसी फास्ट चार्जिङ स्टेसन सरकार, आयातकर्ताले एकलैले निर्माण गर्न सम्भव छैन । विदेशमा सरकार, व्यवसायी र डोनर एजेन्सीहरूले सहकार्यमा विद्युतीय चार्जिङ स्टेसनहरू निर्माणका अभ्यासहरू गर्छन् । नेपालमा पनि त्यस्तो डोनर संस्था भएको र केहीले आफैँ पनि ‘इनिशिएसन’ लिने गरेको एक व्यवसायीले बताए ।

‘कार्बन उत्सर्जन घटाउने भएकाले वातावरणसम्बन्धी केही डोनर एजेन्सीहरूसँग हामीले कुरा पनि गरेका छौं उनीहरू पनि अगाडि सरेका छन् । तर, हाम्रोमा कुन मोडालिटीमा सहकार्य गर्न सकिन्छ, कस कसले चार्जिङ स्टेसन बनाउन सकिन्छ कुनै नीति नै छैन’ ती व्यवसायीले बताए ।

यसबाहेक सीमित आयू भएको विद्युतीय सवारीको लिथियम आयन ब्याट्रीलाई भविष्यमा कसरी डिस्पोज गर्ने यसबारेमा पनि केही स्पष्ट नीति छैन । भोलिको भविष्य रहेको ईभीबाट उत्पन्न हुने ई-वेस्टलाई व्यवस्थापन गर्नेसम्बन्धी स्पष्ट नीति हुनुपर्ने उनको माग छ ।

रातको समयमा खपत नहुँदा खेर जाने विद्युतलाई ईभी चार्जिङका लागि सस्तो मूल्यमा उपलब्ध गराउँदा यसले विद्युतीय सवारी खरिद गर्न थप प्रोत्साहन दिने महेन्द्र अग्निका प्रमोद भण्डारी बताउँछन् । तर, नेपालमा भने दुवै उच्च र न्यून विद्युत खपतको अवस्थामा महसुल उस्तै छ । यी कुरालाई हाल प्राधिकरणले सम्बोधन गर्ने कुरा बाहिर आए पनि प्राधिकरणले व्यवसायीहरूलाई यसबारे आधिकारिक रूपमा कुनै परिपत्र नगरेको उनले बताए ।

चार्जिङ स्टेसनको सहप्रयोग

छोटो दूरीमा यात्रा गर्ने विद्युतीय सवारीहरूका लागि घरेलु चार्जरले पनि पर्याप्त काम गरिरहेको हुन्छ । तर लामो दूरी वा अन्तर जिल्ला यात्रा गर्नका लागि मानिसहरू अहिले पनि डराउँछन् ।

सबै ठाउँमा चार्जिङ पूर्वाधार निर्माण गर्न भारी लगानी लाग्छ । यसले कम्पनीको नाफामै असर गर्न सक्ने हुँदा अटो व्यवसायीहरूले सहप्रयोगमा पनि गरिरहेका छन् । तर, ब्राण्डअनुसार गाडीको चार्जिङ पोर्ट फरक हुने हुँदा सबै गाडीले सबैको चार्जर सपोर्ट गर्दैन । त्यस्तो बेला कम्पनीको आफ्नै चार्जिङ स्टेसन हुनुपर्छ ।

हाल अधिकांश ईभी प्रयोगकर्ताहरू घरेलु चार्जर नै प्रयोग गर्छन् । केही कम्पनीहरूको एक दुई ठाउँ डीसी फास्ट चार्जर छन् भने अधिकांशको एसी फास्ट चार्जर छन् । 'डीसी फास्ट आपतकालीन प्रयोगका लागि हो यसले ४५ मिनेटमै फूल चार्ज गरिदिन्छ भने एसी चार्जिङले गाडीको ब्याट्री साइजअनुसार विस्तारै चार्ज गरिदिन्छ । तर, डीसी फास्ट चार्जिङ स्टेसन निर्माणमा भारी खर्च लाग्छ ।' कियामोटर्सका अनिश लामिछाने बताउँछन् ।

डीसी चार्जरका लागि थ्री फेस तार आवश्यक पर्छ । यो अत्यन्तै महँगो हुन्छ । हाल कियामोटर्सको कुरिनटारमा दुई वर्षअघि निर्माण गरेको डीसी फास्ट चार्जिङ स्टेसन छ । चार्जिङ स्टेसनको सहप्रयोग र प्राविधिक मापदण्डमा नीति बनाउनु पर्ने उनीहरूको माग छ ।

हाल व्यवसायी र ईभी प्रयोगकर्ताहरू सबै विद्युत प्राधिकरणले ५० स्थानमा निर्माण गर्न लागेको तीन पोर्टेबल डीसी चार्जिङ स्टेसनको प्रतिक्षामा छन् । यी चार्जिङ स्टेसन निर्माण सम्पन्न भएको खण्डमा ईभीलाई पूर्व-पश्चिम यात्रा गर्न सहज परिस्थिति बन्ने उनीहरूको अपेक्षा छ ।

तर, नगन्य मात्रामा भए पनि हालसम्म निजी व्यवसायीहरूको ८ देखि १० वटासम्म डीसी फास्ट चार्जर रहेको र गाडी आयातको भोल्यूम बढेसँगै चार्जिङ स्टेसन पनि बढ्ने नाडाका ध्रुव थापाले बताए । अन्तर्राष्ट्रिय ऊर्जा संस्था आईईएद्वारा प्रकाशित 'ग्लोबल ईभी आउटलुक २०२०' शीर्षकको एक प्रतिवेदनअनुसार २०१९ मा ग्लोबल कार बजारमा विद्युतीय कारको हिस्सा २.६ प्रतिशत र कार स्टकमा हिस्सा १ प्रतिशत थियो । यसमा बर्सेनि ४० प्रतिशत वृद्धि भइरहेको उक्त रिपोर्टमा बताइएको छ ।

विद्युत प्राधिकरणले ५० वटा स्टेसन बनाउने

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले ५० वटा चार्जिङ स्टेसन बनाउने तयारी थालेको छ । मुख्य राजमार्गको ७० किलोमिटर दूरीमा चार्जिङ स्टेसन राखेर विद्युतीय गाडीलाई सेवा दिने तयारी प्राधिकरणको छ । चार्जिङ स्टेसन जडान गर्न विद्युत प्राधिकरणले बोलपत्रबाट कम्पनीको छनौट गरिसकेको इलेक्ट्रिक भेहिकल चार्जिङ स्टेशनका आयोजना प्रवन्धक सागर ज्ञवालीले बताए । उनले पहिलो चरणमा ५० र त्यसपछि विस्तारै बढाउँदै लैजाने जानकारी दिए ।

श्रोत : ऊर्जा खबर, २०७८/४/४

जुम खोला निर्माण गर्न सानिमाले पायो उत्पादन अनुमति, ५ वर्षमा सम्पन्न गरिने

काठमाडौं । सानिमा हाइड्रोपावर कम्पनीले दोलखामा ५६ मेगावाटको जुम खोला जलविद्युत आयोजना निर्माण गर्न उत्पादन अनुमति पाएको छ । बिगू गाउँपालिकाको वडा नम्बर १ मा पहिचान भएको आयोजना अघि बढाउन अनुमति पाएको हो ।

अध्ययन पूरा भएको आयोजनालाई उत्पादन अनुमति प्रदान गरिएको विद्युत विकास विभागले जनाएको छ । विभागका अनुसार वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट स्वीकृत वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन र आयोजनाको अध्ययन रिपोर्टका आधारमा उत्पादन अनुमतिपत्र दिइएको हो ।

आयोजनाको सम्पूर्ण संरचना जुम खोलाको बायाँ किनारामा रहने गरी डिजाइन गरिएको कम्पनीले जनाएको छ । कम्पनीका अनुसार करिब १० मिटर उचाई र ३६ मिटर लामो बाँध बाँधी खोलाबाट फर्काईने पानीलाई १ हजार ५ सय १९ मिटर लामो हेडरेस पाइप मार्फत भूमिगत विद्युतगृहमा पुर्याइनेछ ।

विद्युतगृहमा जडान हुने १४ मेगावाट क्षमताको ४ वटा टवाईनमा जोडिएको ४ वटा जेनेरेटरको सहायताले आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन गरिनेछ । आयोजनाबाट सन् २०२६ भित्र विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । आयोजनाबाट वार्षिक ३२४.७५ गिगावाट घण्टा विद्युत उत्पादन हुनेछ । उत्पादन भएको विद्युत ३७ किलोमिटर दुरीको गर्जाङ सबस्टेसनमा जोडिनेछ ।

सानिमा हाइड्रो समूहले अहिलेसम्म ३१.५ मेगावाटका ३ आयोजना (माई २२ मेगावाट, माई क्यासकेड ७ मेगावाट, सुनकोसी २.५ मेगावाट) निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याइसकेको छ । अहिले २८.१ मेगावाटको तल्लो लिखु, ७३ मेगावाटको मध्यतमोर र १४.९ मेगावाटको माथिल्लो मैलुङ आयोजना निर्माणाधीन छन् ।

यस्तै, २८५ मेगावाटको माथिल्लो तमोरले उत्पादन अनुमतिपत्र लिएको छ भने ७.५ मेगावाटको माथिल्लो मैलुङ 'बी' अध्ययन भइरहेको छ ।

श्रोत : नागरिक, २०७८/४/४

गत वर्ष १३० मेगावाट व्यापारिक उत्पादन

गत आर्थिक वर्षमा बहुचर्चित माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत आयोजनाको दुईवटा युनिटबाट १५२ मेगावाट बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडियो। सोही वर्ष निजी क्षेत्रबाट निर्माणाधीन एक दर्जनभन्दा धेरै जलविद्युत आयोजनाका उत्पादन राष्ट्रिय प्रसारणमा जोडिए।

अपर तामाकोसी जलविद्युत आयोजनाका प्रवक्ता गणेशप्रसाद न्यौपानले गत आर्थिक वर्षमा उक्त आयोजनाको दुईवटा युनिटको १५२ मेगावाट बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जडान भएको बताए। 'गत असार २१ गते पहिलो युनिटको ७६ मेगावाट राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिएको थियो,' उनले भने, 'असारको अन्तिम साता अर्को युनिटबाट ७६ मेगावाट जोडियो।' १५ दिनको प्राविधिक परीक्षणपछि मात्रै तामाकोसीको व्यापारिक परीक्षण सुरु गरिने उनले जानकारी दिए।

१८ महिनापछि सिंगटी प्रसारण लाइनमा

२५ मेगावाटको सिंगटी खोला जलविद्युत आयोजनाबाट उत्पादित बिजुली साउन १ गतेदेखि राष्ट्रिय प्रसारणमा जोडिएको छ। दोलखा जिल्लामा निर्मित यो आयोजनाको बिजुली निर्माण सम्पन्न भएको १८ महिनापछि राष्ट्रिय ग्रिडमा आएको हो। आयोजना निर्माण सकिए पनि प्रसारण लाइन अभावले बिजुली जडान हुन सकेको थिएन।

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले बिहीबारदेखि १३२ केभीको सिंगटी लामोसाँघु प्रसारण लाइन सञ्चालनमा ल्याएसँगै यसको बिजुली राष्ट्रिय प्रसारणमा आएको हो। आयोजनाका प्रबन्ध निर्देशक गणेश कार्कीले समयमै प्रसारण लाइन नबन्दा एक अर्ब रूपैयाँभन्दा धेरै नोक्सानी बेहोर्नुपरेको बताए। 'ऋण-धन गरेर निर्माण गर्‍यो, समयमै प्रसारण लाइन नबन्दा झण्डै एक अर्ब रूपैयाँ नोक्सानी बेहोर्नुपर्‍यो,' उनले भने, 'कोभिड-१९ को कारण देखाएर उल्टै क्षतिपूर्तिसमेत नपाउने अवस्था सिर्जना भएको छ।' यो आयोजनाको लागत पाँच अर्ब तोकिएको थियो। निर्माण ढिलो हुँदा ब्याज मात्रै एक अर्ब रूपैयाँ पुग्ने भएको छ।

प्राधिकरणका प्रवक्ता मदन तिमल्सिनाले गत आर्थिक वर्षमा करिब ३२२ मेगावाट बिजुली राष्ट्रिय प्रसारणमा जोडिएको बताए। उनले भने, 'यो विवरण साउन १ गते जोडिएको सिंगटी सहितको हो।' प्राधिकरणका अनुसार गत आर्थिक वर्षमा निजी क्षेत्रबाट ११८ मेगावाट र सोलार तथा बायोमास गरेर १३० मेगावाट व्यापारिक उत्पादन सुरु भएको हो।

प्राधिकरणका प्रवक्ता तिमल्सिनाले गत आर्थिक वर्षमा लक्ष्य अनुसार बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जडान गर्न नसकेको बताए। 'गत आर्थिक वर्षमा निर्माणाधीन करिब १५ सय मेगावाट बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जडान गर्ने लक्ष्य राखेका थियौं। कोभिड-१९ र बाढीपहिरोको कारण लक्ष्य भेट्न सकेनौं,' उनले भने, 'ठेकेदार कम्पनीको ढिलासुस्ती र अन्य कारणले पनि लक्ष्य अनुसार बिजुली उत्पादन हुन नसकेको हो।'

प्राधिकरणले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा निजी क्षेत्रबाट सोलार, बायोमास गरेर १३० मेगावाट बिजुली व्यापारिक उत्पादन भएको जनाएको छ। गत आर्थिक वर्षदेखि साउन ३ गतेसम्म ३ सय २२ मेगावाट बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जडान भएको छ।

श्रोत : अनलाइन खबर, २०१८/४/५

माथिल्लो त्रिशुली श्री 'ए'को मर्मत सुस्त, प्राधिकरणलाई करौडौं नोकसान

४ साउन, काठमाडौं । माथिल्लो त्रिशुली श्री 'ए' जलविद्युत आयोजना मर्मतमा चिनियाँ ठेकदारले अत्यधिक ढिलाइ गर्दा विद्युत प्राधिकरण करोडौं रुपैयाँ नोकसान भएको छ ।

आयोजना मर्मतका लागि पहिलो युनिट बन्द गरेको ७५ दिनपछि शनिबारदेखि दुबै युनिट बन्द गरेर काम गरिएको छ । ६० मेगावाट क्षमताको यो आयोजनामा ३०-३० मेगावाटको दुई युनिट (टर्बाइन) छन् ।

एउटा युनिट ७५ दिनसम्म र त्यसपछि दुबै युनिट बन्द गर्दा करोडौं मूल्यको बिजुली उत्पादन हुन नसकेर घाटा भएको प्राधिकरणका अधिकारीहरु बताउँछन् ।

चाइना गेजुवा ग्रुप अफ कम्पनीले निर्माण गरेको आयोजनामा समस्या देखिएपछि उसैले यसको मर्मतसम्भार गरिरहेको छ ।

२०७६ को जेठ २ गतेदेखि पहिलो युनिटबाट उत्पादन थालेपछि सुरुआती अढाई महिना (१८ साउनसम्म) आयोजनाले २० करोड रुपैयाँ भन्दा बढी मूल्यको २ लाख २० हजार युनिट विद्युत उत्पादन गरेको थियो । अहिले मर्मतको काममा ढिलाइ हुँदा प्राधिकरणलाई करिब यही मूल्य बराबरको नोकसान भएको प्राधिकरणका एक अधिकारीले बताए ।

'१० देखि ५ बजेसम्म सरकारी जागिर खाएजसरी काम भइरहेको छ, आयोजना छिटो नबनाउँदा पनि बिजुलीको खास अभाव नहुने र रातमा खेर जान सक्ने भएकाले ढिलाइ हुँदा पनि प्राधिकरणको नेतृत्व मौन बसेको हो,' ती अधिकारीले भने ।

प्राधिकरणका प्रवक्ता मदन तिमल्सिना भने आयोजनाको मर्मत प्राधिकरणको हातमा नरहेको बताउँछन् । 'यो ठेकदारको डिफेक्ट लायबिलिटी (समस्या देखिए ठेकदारले नै मर्मत गर्नुपर्ने) पिरियडमा देखिएको समस्या भएकाले ठेकदारले नै काम गर्दैछ,' उनले भने, 'हामीले जतिसक्दो छिटो गर्न भनेका छौं ।'

उनका अनुसार ७५ दिनमा पहिलो युनिटको मर्मत सकिएको छ । अहिले आयोजना नै बन्द गरेर गर्नुपर्ने सुरुङसहित गेट मर्मतको काम चलिरहेको छ । शनिबारदेखि दुबै युनिट बन्द भएको र सुरुङ र गेट मर्मतका लागि १२ दिन लाग्ने अनुमान छ । त्यसपछि एउटा युनिटबाट विजुली उत्पादन हुन सक्छ भने अर्को युनिट बन्द गरेर टर्बाइन मर्मत शुरु हुनेछ ।

प्राधिकरणका अधिकारीहरूका अनुसार कुलमान घिसिङ कार्यकारी निर्देशक हुँदा आयोजनाहरू मर्मतसम्भार गर्दा ३ सिफ्टमा काम गराएर जतिसक्दो छिटो काम सक्ने प्रचलन बसेको थियो । आयोजना मर्मतका नाममा महिनासम्म विजुली उत्पादन नहुने भएपछि कार्यतालिका बनाएर जतिसक्दो छिटो काम सक्न प्रोत्साहनको नीति लिइएको थियो । तर, त्रिशुली शीए मा त्यसो गरिएको छैन ।

प्राधिकरणका प्रवक्ता तिमल्सिनाका अनुसार आयोजनामा देखिएको समस्या समाधान गर्न ठेकेदारलाई सन् २०२० को सेप्टेम्बर १ सम्मको समय दिइएको थियो । तर, कोरोना भाइरसको महामारीका कारण चीनबाट प्राविधिक टोली समयमै आउन नसकेपछि समय थप गरेर ३० सेप्टेम्बर २०२१ सम्म आयोजनाको देखिएका समस्या र त्रुटि सच्याउन समय दिइएको छ ।

‘सुरुङ खाली गरेर नै मर्मत गर्नुपर्ने भएपछि दुबै युनिट बन्द गरेर काम भइरहेको छ,’ प्रवक्ता तिमल्सिनाले भने, ‘सबै नियन्त्रण र व्यवस्थापन ठेकेदारले नै गरिरहेको छ, यो आयोजना हामीले टेकओभर गरिसकेको भए यो भन्दा छिटो काम हुन्थ्यो ।’

भन्सारबाट सामान छुट्न समय लागेकोलगायतका कारण मर्मतमा ढिलाइ भएको प्रवक्ता तिमल्सिनाले बताए । ‘प्राधिकरण आफैले नै मर्मत गर्ने अवस्था भएको भए योभन्दा छिटो काम हुन्थ्यो,’ उनले भने, ‘धेरै काम ठेकेदारले गर्ने भएकाले हामीले कामको गति बढाउन सकेका छैनौं ।’

श्रोत : नागरिक, २०७८/४/५

डेडिकेटेड र ट्रंक लाइन महसुल विवाद सुल्झाएन

डेडिकेटेड र ट्रंक लाइनको महसुल विवाद सुल्झाउने नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको प्रयास यो पटक पनि असफल भएको छ। लामो समयदेखि उद्योगी र प्राधिकरणबीचको महसुल विवाद सुल्झाउन प्राधिकरणले बक्यौता महसुल तिर्न किस्ताबन्दीको सुविधा दिने घोषणा गरे पनि दुई उद्योगले मात्र आवेदन दिएका छन्। आवेदन दिन असार मसान्तसम्म समय दिइएको थियो।

प्राधिकरणका अनुसार १० अर्ब रुपैयाँभन्दा बढी बक्यौता छ। बक्यौता महसुल तिर्न नसक्ने उद्योगलाई महसुल तिर्न किस्ताबन्दी सुविधा लिन प्राधिकरणले आवेदन आह्वान गरे पनि अधिकांशले आवेदन दिएनन्।

सूर्य नेपाल प्रालि र अरिहन्त पोलिम्याक्सले किस्ताबन्दीमा महसुल तिर्न आवेदन दिएका छन्। दुई उद्योगले मात्र किस्ताबन्दीमा बक्यौता तिर्ने सुविधा लिन आवेदन दिएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका प्रवक्ता मदन तिमल्सिनाले बताए। प्राधिकरणले महसुल नतिर्ने उद्योगको लाइन काट्ने तयारी गरेको छ। 'अरिहन्त र सूर्य नेपालको मात्र आवेदन आएको छ,' प्रवक्ता तिमल्सिनाले भने, 'आवेदन नदिने र महसुल नतिर्नेको क्रमशः लाइन काटिन्छ।'

विद्युत् महसुल विवाद न्यायोचित रूपमा सुल्झाउन नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल उद्योग परिसंघ लगायतका निजी क्षेत्रका छाता संस्थाले आग्रह गर्दै आएका छन्। बिजुली लिन आवेदन नै नदिएका, सम्झौता नै नगरेका उद्योगलाई बिल पठाउनु न्यायोचित नहुने परिसंघका अध्यक्ष सतिषकुमार मोरले बताए। 'विद्युत् प्रयोग गर्न आवेदन दिएर सम्झौता भएका उद्योगले महसुल तिर्नुपर्छ,' मोरले भने, 'सम्झौता नै नगरेका र बिजुली नपाएका उद्योगले कसरी महसुल तिर्ने?' विधि अनुसार चल्नुपर्ने उनको तर्क छ।

मोरले डेडिकेटेड र ट्रंक लाइन महसुल बक्यौता विवाद सुल्झाउन उद्योगीले अर्थमन्त्री जनार्दन शर्मालाई पनि आग्रह गरेका छन्। 'अर्थमन्त्रीलाई यसबारे जानकारी गराएका छौं,' शर्माले भने, 'विद्युत् उपभोग नगरेका र सम्झौता गरेका उद्योगले तिर्नु पर्दैन भन्नुभएको छ।'

विद्युत् महसुल विवादबारे अध्ययन गर्न गठित कार्यदलले ट्रंक तथा डेडिकेटेड लाइनको बक्यौता महसुल उठाउन सिफारिस गरे पनि उद्योगीले तिर्न नसक्ने बताउँदै आएका छन्। लोडसेडिङ अन्त्य हुनुअघिको डेडिकेटेड र ट्रंक लाइनको करिब १० अर्ब रुपैयाँ बक्यौता विवाद लामो समयदेखि अल्झिएको छ।

प्राधिकरणले महसुल बुझाउन ताकेता गरे पनि उक्त रकम बुझाउन नसक्ने उद्योगीले बताउँदै आएका छन्। उद्योगीले तत्कालीन विद्युत् महसुल निर्धारण आयोगको स्वीकृतिबिना शुल्क निर्धारण गरेकाले तिर्न नसक्ने तर्क गर्दै आएका छन्।

विद्युत् नियमन आयोगले विवादास्पद ट्रंक तथा डेडिकेटेड लाइनको अतिरिक्त शुल्क लिने साबिकको व्यवस्था हटाइसकेकाले यसको औचित्य समाप्त भएको उद्योगीको दाबी छ। नियमन आयोगको अनुमतिबिना महसुल निर्धारण गरेकाले तिर्न नसकिने बताउँदै आएका छन्।

केही उद्योगी अदालत गए पनि अदालतले प्राधिकरणले पठाएको बिलअनुसार महसुल तिर्नुपर्ने आदेश दिएको थियो। त्यसपछि उद्योगीले प्रधानमन्त्री, ऊर्जामन्त्रीलाई भेटेर महसुल तिर्न नसक्ने बताएपछि सरकारले कार्यदल बनाएको थियो।

प्राधिकरणले लोडसेडिङमा पनि २० घन्टासम्म ट्रंक लाइनमार्फत बिजुली उपलब्ध गराएबापत व्यवसायीलाई अतिरिक्त शुल्क तिर्नुपर्ने दाबी गर्दै आएको छ। आफूहरूले माग नगरेकाले प्राधिकरणले पत्र पठाए पनि तिर्न नसक्ने व्यवसायीको तर्क छ।

सार्वजनिक लेखा समितिले ट्रंक र डेडिकेटेड लाइनको बिजुली महसुल उठाउन र त्यसको व्यवस्था गर्न विद्युत् महसुल निर्धारण आयोगलाई समेत निर्देशन दिएको थियो। ट्रंक लाइन बिजुली लिन व्यवसायीले प्राधिकरणमा निवेदन दिनुपर्ने र सञ्चालक समितिले स्वीकृत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। महालेखापरीक्षक कार्यालयले सार्वजनिक गरेको ५७औं प्रतिवेदनमा पनि ट्रंक र डेडिकेटेड लाइनको १० अर्ब बक्यौता असुल गर्नुपर्ने उल्लेख छ।

विवादितमध्ये भैरहवा औद्योगिक करिडोरका करिब डेढ दर्जन उद्योगले आन्तरिक लोड व्यवस्थापन गर्ने क्रममा प्राधिकरणले नीतिगत निर्णय नगरी औद्योगिक फिडरलाई ट्रंक लाइनमा लगेको बताउँदै आएका छन्। प्राधिकरणले २०७४ चैतदेखि औद्योगिक फिडरलाई ट्रंक लाइनमा लगेर विद्युत् आपूर्ति गरे पनि डेढ वर्षपछि अतिरिक्त शुल्क तोकेर बिल पठाएको उद्योगीको दाबी छ। प्राधिकरणको आफ्नै कारणले लोड व्यवस्थापन गर्दा औद्योगिक फिडरलाई ट्रंक लाइनमा परिणत गरेको पञ्चकन्या गुपका देबेन्द्र साहु बताउँछन्। 'प्राधिकरणले लोड व्यवस्थापन गर्दा फिडर परिवर्तन गरियो,' उनले भने, 'अहिले आएर स्पेसल ट्रंक लाइनको शुल्क तिर्न सक्दैनौं।'

उद्योगलाई जानकारी नदिई स्पेसल ट्रंक लाइन जडान गरी साधारणभन्दा अत्यधिक चर्को दरमा महसुल तिर्न पत्राचार गरेको भन्दै उद्योगीले आपत्ति जनाएका हुन्। भैरहवा औद्योगिक करिडोरमा पञ्चकन्या प्लास्टिक उद्योग, पञ्चकन्या स्टिल, सोना प्याकेजिङ, एमआर स्टिल, नवनेपाल प्लास्टिक, शुभलक्ष्मी

पोलिमर्स, नेसलन ट्रेड रबर, जयदुर्गा प्लास्टिक, सोना पोलिमर्स, यशोधर फुड प्रालि, प्रिया प्याकेजिड, एजी हेल्थ उद्योग, एभरेस्ट रोलिड मिल, लुम्बिनी फ्लोर मिल, फेरो स्टिल प्रालि, लुम्बिनी पिएससी उद्योग छन्। उद्योगले विद्युत् प्रयोग गर्दा साधारण लाइनबाट जडान गरेको उनीहरूको जिकिर छ। मुलुकका अन्य औद्योगिक करिडोरमा पनि यो विवाद छ।

श्रोत : ऊर्जा खबर, २०७८/४/६

दोर्दी-१ आयोजना ९३ प्रतिशत सकियो, विद्युत उत्पादन तालिका पुसमा सयौं

काठमाडौं । लमजुङस्थित १२ मेगावाटको दोर्दी-

१ जलविद्युत आयोजनाको निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको छ । दोर्दी खोला जलविद्युत कम्पनीले निर्माण गरेको आयोजना सकिन लागेको हो ।

आयोजनाको ९३ प्रतिशत निर्माण पूरा भइसकेको छ । बाँध क्षेत्रको सिभिल निर्माणको काम अन्तिम चरणमा पुगेपनि गत असार १ गते आएको बाढीले आयोजनाको डिसान्डरको सुरक्षित पर्खाल, स्टीलीड बेसीनमा क्षति पुगेको आयोजना प्रबन्धक उज्वल सिलवालले बताए । उनका अनुसार बाँध क्षेत्रको अस्थायी सुरक्षित पर्खाल बनाउने काम भइरहेको छ ।

‘गत जेठमा पूरा भएको २.५ किलोमिटर मुख्य सुरुङको फिनीसिङको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ,’ उनले **ऊर्जाखबर**सँग भने, ‘६ सय ६० मिटर पेनस्टक पाइप जडान पनि सकिएको छ, १’ अझै ६० मिटर पाइप जडान हुन बाँकी रहेको बताए । सुरुङसँगै ७ सय मिटर पाइप लाइन रहने गरी आयोजनाको डिजाइन गरिएको छ ।

विद्युतगृहको सिभिल संरचनाको काम सकिएको छ । विद्युतगृहमा इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरण जडानको काम अन्तिम चरणमा पुगेको थियो, तर गत असारमा आएको बाढी पसेर मेसिन हलनै ढुवानमा परेको थियो । अहिले इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरण सफा गर्ने काम भइरहेको कम्पनीले जनाएको छ ।

आयोजनाको सिभिल संरचना निर्माणको काम पुरा गरी साउनदेखि विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य थियो तर, विश्व व्यापी रूपमा फैलिएको कोरोना (कोभिड-

१९) महामारीको असरले आयोजना धकेलिएको छ । साथै, गत असारमा आएको बाढी पहिरोले आयोजनामा क्षति पुग्दा उत्पादन तालिका ६ महिना पछि सरेको छ ।

अब आयोजनाको सबै काम पुरा गरेर पुसभित्र विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्य छ । आयोजनाबाट उत्पादन हुने विद्युत दोर्दी कोरिडोरको किर्तिपुर सबस्टेसनमा लगेर जोडिनेछ । सबस्टेसनसम्मको आवश्यक ३.५ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइन प्रवर्द्धक कम्पनीले निर्माण गरिरहेको छ ।

प्रसारण लाइनको १५ वटा टावर खडा गरिएको सिलवालले बताए । प्रसारण लाइनको कन्डक्टर तथा अन्य आवश्यक सामग्री आयोजना स्थलमा ढुवानी भइसकेको छ । आयोजना सम्पन्न गरी विद्युत उत्पादन सुरु गर्न २ अर्ब २९ करोड रुपैयाँ खर्च हुने अनुमान छ । आयोजनामा सानिमाको अगुवाईमा ५ बैंकले ऋण लगानी गरेका छन् ।

श्रोत : ऊर्जा खबर, २०७८/४/६

कालंगा बेसीनको ६४ मेगावाट विद्युत ७ महिनाभित्र प्रणालीमा जोडिने

काडमाडौं । बझाङ जिल्लाको कालंगा नदी बेसिनमा निर्माणाधीन ६४.४९ मेगावाट विद्युत अबको ७ महिनाभित्र राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जोडिने भएको छ । एउटै समूहले लगानी गरेका ३ जलविद्युत आयोजनाको विद्युत २०७८ माघभित्र प्रसारण प्रणालीमा जोडिन लागेको हो ।

कालंगा बेसिनमा अहिले ३८.४६ मेगावाटको माथिल्लो कालंगागाड, १५.३३ मेगावाटको कालंगागाड र १०.७ मेगावाटको माथिल्लो सानीगाड जलविद्युत आयोजना निर्माणाधीन छन् । ३ वटै आयोजनाको निर्माण अन्तिम चरणमा पुगिसकेको छ ।

निर्माणाधीनमध्ये कालंगा हाइड्रो इनर्जी कम्पनी प्रवर्द्धक रहेको कालंगागाडको विद्युत असोजभित्र ग्रिडमा जोडिने सञ्चालक पुष्प चित्रकारले बताए । उनका अनुसार आयोजनाबाट गत आर्थिक वर्षभित्र ग्रिडमा जोडिने लक्ष्य थियो, तर कोरोना (कोभिड-

१९) महामारीको असरले उपकरण आयात प्रभावित हुँदा र गत असार १ गते आएको बाढी पहिरोले आयात नाको बाँध र सुरुङमा क्षति पुर्याएकोले उत्पादन तालिका लम्बिएको हो ।

‘आयोजनाको ९८ प्रतिशत काम पुरा भएको छ,’ उनले **ऊर्जाखबर**सँग भने,

‘बाँकी २ प्रतिशत काम सम्पन्न गरेर आगामी असोजभित्र विद्युत उत्पादन सुरु गरिनेछ ।’ तोकिएको तालिका भन्दा दुई महिना ढिला गरी विद्युत उत्पादन गर्न लागिएको हो ।

यो आयोजना सम्पन्न गर्न ३ अर्ब २० करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको छ । आयोजनामा एनएमबी बैंकको अगुवाईमा ६ बैंकले ७५ प्रतिशत ऋण लगानी गरेका छन् । बाँकी २५ प्रतिशत स्वपूँजी लगानी छ ।

यस्तै, सानीगाड हाइड्रो कम्पनीले निर्माण गरिरहेको ३८.४६ मेगावाटको माथिल्लो कालंगागाड जलविद्युत आयोजनाको काम ८५ प्रतिशत बढी पूरा भएको छ । यो आयोजनाको बाँध क्षेत्रको काम सकिएको छ । आयोजनाको ७ हजार ८ सय ५ मिटर लामो सुरुङ खन्ने काम सकिएको छ । सुरुङ ढलानको काम भइरहेको छ । आयोजनाको १ हजार १ सय ५० मिटर पेनस्टक पाइप राख्ने काम भइरहेको छ । विद्युतगृहमा उपकरण जडानको काम भइरहेको छ ।

आयोजनाबाट २०७७ असारदेखि नै विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने तालिका भए पनि भौगोलिक विकटता र सुरुङमा देखिएको समस्याका कारण प्रभावित हुँदा धकेलिएको चित्रकारले बताए । दोस्रो तालिका अनुसार आयोजनाबाट २०७८ भदौभित्र विद्युत उत्पादन गर्ने तालिका थियो तर, निषेधाज्ञा र बाढी पहिरोले सडक बगाएपछि उपकरण ढुवानीमा समस्या हुँदा काम प्रभावित भएको थियो ।

यो आयोजना पूरा गर्न ६ अर्ब ९४ करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको छ । आयोजनामा माछापुच्छ्रे बैंकको अगुवाइमा ८ बैंकले ऋण लगानी गरेका छन् ।

यसैगरी, १०.७ मेगावाटको माथिल्लो सानीगाड जलविद्युत आयोजनाको विद्युत पनि २०७८ माघदेखि ग्रिड मा जोडिनेछ । बुङ्गल हाइड्रो कम्पनीले निर्माण गरिरहेको आयोजनाको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ । ८० प्रतिशत बढी सिभिल संरचनाको काम पूरा भएकोे आयोजनाको बाँध क्षेत्रको काम सकिएको छ । २ हजार ८ सय १२ मिटर मुख्य सुरुङ्ग खन्ने काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ । आयोजनामा जडान हुने २ हजार ३ सय मिटरमध्ये ८ सय मिटर पाइप बिछ्याउने काम सकिएको छ । बाँकी कात्तिकभित्र पूरा गर्ने लक्ष्य छ । आयोजनाको सबै काम पूरा गरी २०७८ माघ पहिलो सातादेखि विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । २०७५ मंसिर देखि निर्माण सुरु भएको आयोजनाबाट २०७७ जेठमा नै विद्युत उत्पादन हुनुपर्ने थियो । यो तालिकामा विद्युत उत्पादन सम्भव नभएपछि २०७७ मंसिरमा सयर्ि । यो तालिकामा पनि आयोजनाले विद्युत उत्पादन गर्न सकेन ।

नयाँ तालिका अनुसार विद्युत उत्पादन सुरु हुन अझै ७ महिना लाग्ने भएको छ । विविध कारणले आयोजना को निर्माण प्रभावित हुँदा विद्युत उत्पादन तालिका धकेलिँदै आएको छ ।

आयोजना स्थल दुर्गम क्षेत्रमा पर्दछ । निर्माण सामग्री ढुवानी तथा प्रतिकुल मौसमको प्रभाव आयोजनाको निर्माणमा पर्दै आएको छ । पछिल्लो समयमा कोभिड-

१९ महामारीका कारण कामदार तथा कर्मचारी नै संक्रमित हुँदा तथा निषेधाज्ञा र बाढी पहिरोका कारण पनि निर्माण प्रभावित हुँदा लक्ष्यअनुसार प्रगति हुन नसकेको कम्पनीले जनाएको छ । आयोजना सम्पन्न गर्न २ अर्ब २० करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको छ ।

निर्माणाधीन ३ वटै आयोजनाबाट उत्पादन हुने विद्युत ३७ किलोमिटर दुरीमा रहेको बलाँच सबस्टेसनमा जोडिनेछ । प्रसारण लाइनको काम पनि अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

श्रोत : गोरखापत्र, २०७८/४/०६

१७ करोडमा नै बन्यो ३३७ मिटर सुरुङ

चरीकोट (दोलखा) साउन ६ गते । दोलखाको विगु गाउँपालिका-१ स्थित काभ्रेभिर नजिकै कम लागतमा बनेको सुरुङमार्ग राजमार्ग सञ्चालनमा रहेको छ । २०७२ साल वैशाखको भूकम्पपछि बनेको यो सुरुङमार्ग चर्चामा नरहे पनि नेपाल, भारत र चीन जोड्ने सबैभन्दा छोटो मार्गमा रहेकाले महत्त्वपूर्ण मानिन्छ ।

राष्ट्रिय गौरवको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको प्रवेशमार्ग गोंगर-लामाबगरमा पर्ने काभ्रेभिर नजिकैको सडक भूकम्पले भत्किएपछि यो सुरुङमार्ग बनाइएको थियो । भूकम्पपछि सो क्षेत्रको करिब चार सय मिटर सडकको धेरैजसो भागमा जगसमेत नरहे गरी पहिरो गएको थियो । माथिल्लो तामाकोसी आयोजनाका प्राविधिक महाशाखा प्रमुख तथा उपप्रबन्धक इन्जिनियर बिमल गुरुङ सो स्थानमा सीधै तल रहेको तामाकोसी नदीसम्म करिब ३५० मिटर चट्टानी ठाडो भीर रहेकाले सडक निर्माण गर्न सम्भव नभएपछि सुरुमार्ग निर्माण गरिएको बताउनुभयो ।

तामाकोसी आयोजनाका मुख्य सिभिल ठेकेदार सिनो हाइड्रो कर्पोरसनले २०७३ साल असारमा खन्न सुरु गरी सुरुङमार्ग मङ्सिरमा निर्माण सम्पन्न गरेको छ मिटर चौडाइ र छ मिटर उचाइको इन्भर्टेड-डी आकारको ३३७ मिटर लामो सुरुङमार्गको निर्माण लागत करिब १७ करोड रुपियाँ रहेको छ । नेपालमा हालसम्म सानाठूला आकारका करिब २७० किलोमिटर लामा सुरुङहरू निर्माण भइसकेका अनुमान छ ।

ती सुरुङहरू अधिकांश जलविद्युत्, खानेपानी, सिँचाइ परियोजनाहरूमा पानी पठाउन र पहुँच सुरुङका रूपमा मात्र निर्माण भएका छन् । सार्वजनिक सवारी यातायातको उद्देश्यले केही सुरुङमार्ग मात्रै बनेको र केही निर्माणाधीन छ । तामाकोसीमा बनेको “काभ्रेभिर सुरुङमार्ग” नेपालको राष्ट्रिय राजमार्ग नेशनल एनएच२८ को रेखाङ्कनमा रहेको छ ।

यसअघि नेपालको कुनै पनि राष्ट्रिय राजमार्गको रेखाङ्कनमा सुरुङमार्ग निर्माण भएको नपाइएकाले यसै सुरुङ मार्गलाई राजमार्गमा बनेको पहिलो सुरुङमार्ग भएको दाबी इन्जिनियर गुरुङको छ । लमजुङ जिल्लामा माथिल्लो मस्याङ्दी ‘ए’ जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्ने क्रममा बाँधस्थल र विद्युत् गृहस्थल आवतजावत गर्न करिब तीन मिटर लामो (६.६ मिटर चौडाइ, ६ मिटर उचाइ) सुरुङमार्ग निर्माण गरिएको छ । तर सो सुरुङमार्ग राष्ट्रिय राजमार्ग एनएच२८ को रेखाङ्कनमा नरही खोलाको अर्को किनारमा अवस्थित छ ।

त्यस्तै काली गण्डकी ‘ए’ जलविद्युत् आयोजनाको बाँध निर्माण गर्ने क्रममा निर्माण सामग्री र अन्य सवारी आवतजावत गर्न चार सय मिटर लामो सुरुङमार्ग (आठ मिटर चौडाइ र आठ मिटर उचाइ) खनिएको थियो । त्यो

सुरुङ हाल प्रयोगविहीन छ । भिटामोड जलेश्वर बर्दिबास खुर्कोट मन्थली तामाकोसी सिँगटी लामाबगर लाप्चेगाउँ सडकलाई सरकारले नेपाल, चीन र भारत जोड्ने सबैभन्दा छोटो नाकाका रूपमा लिएका छन् ।

तिब्बतको सिगात्से सहरबाट तातोपानी र केरुङ पुग्नुभन्दा लामाबगर पुग्न करिब ८० किलोमिटरभन्दा कम दूरी पर्छ । तातोपानी र केरुङबाट काठमाडौँ पुग्न र लामाबगरबाट काठमाडौँ पुग्नु उस्तै उस्तै दूरी पर्न आउने हुनाले यो नाकालाई सरकारले प्राथमिकतामा राखेको छ ।

सरकारले आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रममार्फत लामाबगरमा अर्को नौ सय मिटर लम्बाइको सुरुङमार्ग निर्माण गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको सुरुङ मार्ग निर्माणका लागि बहुवर्षीय ठेक्का आह्वान गर्न सरकारले सुरुमा २५ करोड रुपियाँ विनियोजन गरेको छ भने सडक विभागले सुरुङ मार्ग बनाउन दुई अर्ब ४६ करोड रुपियाँ लाग्ने प्रतिवेदन तयार गरेको छ ।

श्रोत : गोरखापत्र, २०७८/४/०६

फुकोट कर्णाली आयोजना : मुआब्जा प्रति असन्तुष्टि

कालीकोट, साउन ६ गते । कालीकोट जिल्लामा निर्माण हुने अर्धजलाशययुक्त ४८० मेगावाट क्षमताको फुकोट कर्णाली जलविद्युत् आयोजना प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाले आफूहरूलाई दिन लागिएको मुआब्जा निर्धारणमा असन्तुष्टि जनाएका छन् ।

कर्णाली नदीको पानीलाई टनेलमार्फत सान्नीत्रिवेणी-३, सिस्नेगडामा ड्याम बनाएर सुरुडमार्फत भौरैकुनामा झार्ने आयोजनाको योजना छ । आयोजनाले रास्कोट, सान्नीत्रिवेणी र पचालझरनाको एक हजार २९४ कित्ता जग्गा अधिग्रहण गर्न लागेको हो ।

जिल्ला दररेट समितिले निर्धारण गरेको जग्गाको दररेट आफ्ना लागि स्वीकार्य नभएको भन्दै उनीहरूले असन्तुष्टि जनाएका हुन् । ग्रामीण सडक आसपासका जग्गा प्रतिवर्गमिटर तीन हजार छ सयदेखि पाँच हजार सात सय रुपियाँ कायम गरिएको छ । कर्णाली करिडोर आसपास प्रतिवर्गमिटर एक हजार ५० रुपियाँ तोकिएको छ ।

रास्कोट नगरपालिका-५ का लीलराज बमले मुआब्जा जिल्ला दररेट निर्धारण समितिले हचुवाको भरमा मूल्य निर्धारण गरेको आरोप लगाउनुभयो । उहाँले कर्णाली करिडोरको जग्गाको मूल्य कम र गाउँतिरको रोड आसपासको जग्गाको मूल्य कसरी बढी भयो भन्दै असन्तुष्टि जनाउनुभयो । फुकोट कर्णाली जलविद्युत् बन्नुपर्छ भन्ने सबैको धारणा रहे पनि स्थानीय जनतालाई अन्याय गर्न नपाइने भनाइ उहाँको छ ।

रास्कोट-८ का प्रेमराज बरालले रास्कोट क्षेत्रका सबै बासिन्दाले मुआब्जा निर्धारणमा असहमति जनाउँदै पुनः दररेट कायम गरी दिन जिल्ला प्रशासनमा ज्ञापनपत्र बुझाउने तयारी गरिहेको बताउनुभयो ।

उहाँले पचालझरना गाउँपालिका-१ सिकुवासीको मुख्य धान उब्जनी हुने घाटपारि ज्युलाको जग्गाको मूल्य निर्धारण पनि अन्यायपूर्ण रहेको उल्लेख गर्नुभयो ।

यता आयोजना प्रमुख प्रमुख हीरामान वाइवाले जिल्ला दररेट समितिले निर्धारण गरेको मुआब्जाको रकम दिन गत असार २२ गते १५ दिने सूचना प्रकाशित भइसकेको बताउनुभयो । उहाँले मुआब्जा वितरणको काम अन्तिम अवस्थामा पुगेकाले प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा बसेको प्राविधिक समितिले दररेट निर्धारण गरेकाले कसैलाई अन्याय नभएको दाबी गर्नुभयो ।

उहाँले साउन ६ देखि प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दालाई जग्गाको लगतकट्टी गर्दै मुआब्जा बापतको रकम वितरण सुरु गरिने जानकारी दिनुभयो । आयोजना प्रभावित क्षेत्रमा जग्गाको मुआब्जाका लागि यस वर्ष ३६ करोड रुपियाँ बजेट छुट्याइएको छ । नपुग बजेट पुनः माग गरी वितरण गरिने बताइएको छ ।

झण्डै एक खर्ब लागत अनुमान गरिएको आयोजनाले साढे एक किमि लामो र ११ मिटर ब्यासको डाइभर्सन टनेलमार्फत कर्णाली नदीको पानी फर्काई मुख्य बाँध निर्माण गरिने छ । त्यसका लागि रास्कोटको शान्तिघाट, नडी, भातडी, पचाल झरनाको भुराबगर, घाटज्युला, सान्नीत्रिवेणीको कोट, रेगिड र जाइकोटको जग्गा अधिग्रहण गरिनेछ । आयोजनाले कार्यालय बनाउन सान्नीत्रिवेणी-२ रुकुमा १३४ रोपनी जग्गा लिसकेको छ । आयोजनाले खाडाचक्र-११ रेगिडलमा सब स्टेसन बनाउन जग्गा लिने तयारी गरेको छुध

आयोजनामार्फत रास्कोटसहित खाडाचक्र, सान्नीत्रिवेणी र पचालझरनाका केही भूभाग प्रभावित हुनेछन् । आयोजनाले छ किमि मुख्य टनेलमार्फत पावर हाउसमा पानी खसाल्ने योजना बनाएको छ । आयोजना प्रमुख वाइवाले यो आयोजनाबाट वार्षिक दुई हजार ४५५ गिगावाट आवर ऊर्जा उत्पादन गरिने बताउनुभयो ।

कर्णाली नदीको तीरमा पर्ने नरहरिनाथ र सान्नीत्रिवेणीको सिमाना भौरैकुना भीरमा परीक्षणका लागि टनेल खन्न सुरु गरिएको छ । हालसम्म एक सय मिटर टनेर खोपिएको आयोजनाले जनाएको छ ।

स्वदेशी लगानीमा निर्माण हुने आयोजनाका लागि ४९ प्रतिशत स्थानीय जनताको र ५१ प्रतिशत नेपाल सरकारको लगानी रहने छ । आयोजना क्षेत्रका बासिन्दालाई १० प्रतिशत सेयर दिने र प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दालाई रोजगारी दिने आयोजनाको उद्देश्य छ । आयोजना प्रमुख वाइवाले सरकारको स्वामित्वमा रहेको नेपाल ऊर्जा उत्पादन कम्पनी लिमिटेडमार्फत बन्ने आयोजनामा लगानी जुट्न बाँकी रहेको बताउनुभयो ।

श्रोत : ऊर्जा खबर, २०७८/४/७

सुपर हेवाको क्षमता विस्तार गरेर ६ मेगावाटमा निर्माण हुने

काठमाडौं । संखुवासभाको हेवा खोलामा पहिचान भएको ५ मेगावाटको सुपर हेवा खोला जलविद्युत आयोजनाको क्षमता विस्तार गरेर ६ मेगावाटमा निर्माण गरिने भएको छ । सुपर हेवा खोला हाइड्रोपावर कम्पनीले जिल्लाको जलजले र सिद्धपोखरीमा पहिचान गरि अघि बढाएको आयोजनाको क्षमता बढाइएको हो । डिजाइनमा सामान्य परिवर्तन भएपछि एक मेगावाट क्षमता थपिएको कम्पनीका निर्देशक विरेन्द्र केसीले बताए । उनका अनुसार आयोजनाको बाँध प्रस्तावित भन्दा अलि माथि सारिएको छ ।

अहिले आयोजनाको सिभिल संरचनाको काम सुरु हुनु अघिको काम भइरहेको छ, उनले **ऊर्जाखबर**सँग भने

‘आयोजनास्थलसम्म पुग्ने पहुँचमार्ग बनाउने काम भइरहेको छ ।’ जग्गा किन्ने काम, ठेक्का सम्झौता सम्पन्न भएको छ ।

२०७५ चैत्र २६ गते विद्युत विकास विभागबाट उत्पादन अनुमति पाएपनि विभिन्न कारणले गर्दा सिभिल संरचनाको काम सुरु गर्न नसकिएको कम्पनीले जनाएका छ । गत वर्षनै सिभिल संरचना निर्माण सुरु हुनु अघिको काम सम्पन्न गरेर आयोजनाको काम सुरु गर्नुपर्ने भएपनि विश्वव्यापी रुपमा फैलिएको कोरोना महामारी, निषेधाज्ञाका कारण काम प्रभावित भएको केसीले बताए ।

क्षमता विस्तार हुनु अघि आयोजना निर्माण गर्न १ अर्ब रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको थियो, तर क्षमता बढेपछि लागत पनि बढ्नेछ । आयोजनामा वाणिज्य बैंक र मेगा बैंकले ७० करोड रुपैयाँ ऋण लगानी गरेका छन् । बाँकी स्वपूँजी लगानी रहनेछ ।

आयोजना सम्पन्न भएपछि उत्पादीत विद्युत १२ किलोमिटर दुरीमा रहेको बानेश्वर सबस्टेसनमा जोडिने छ । सबस्टेसनसम्मको आवश्यक प्रसारण लाइन कम्पनी आफैले निर्माण गर्नेछ ।

यो आयोजनासँगै यही खोलामा ८.५ मेगावाटको माथिल्लो हेवा, ७.३ मेगावाटको लोअर हेवा ‘ए’ जलविद्युत आयोजना निर्माणाधीन छन् । माथिल्लो हेवाको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ । जिल्लाकै हेवा खोलामा ४.९९ मेगावाटको हेवा खोला स्मलले विद्युत उत्पादन गरिरहेको छ ।

श्रोत : काठिपुर, २०७८/४/७

घोषणा १३ सय मेगावाटको, थपियो ३ सय मात्रै

कोरोना महामारीका कारण धेरै आयोजनाको निर्माण तालिका प्रभावित हुँदा थोरै विद्युत् मात्रै राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको हो

काठमाडौँ — सरकारले गत आर्थिक वर्षमा १ हजार ३ सय मेगावाट विद्युत् राष्ट्रिय प्रणालीमा जोड्ने घोषणा गरेको भए पनि ३ सय मेगावाट विद्युत् मात्रै थपिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेट सार्वजनिक गर्दै तत्कालीन अर्थमन्त्री युवराज खतिवडाले १ हजार ३ सय मेगावाट विद्युत् राष्ट्रिय प्रणालीमा जोड्ने घोषणा गरेका थिए । तर नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको तथ्यांकअनुसार गत वर्ष ३ सय १३ मेगावाट विद्युत् मात्रै राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको देखिन्छ । जसमा ३० मेगावाट हिस्सा सौर्य ऊर्जाको छ ।

अघिल्लो आर्थिक वर्षको असार मसान्तसम्ममा निजी क्षेत्रका आयोजनाबाट करिब ६ सय ९६ मेगावाट र प्राधिकरणका आयोजनाबाट ५ सय ८२ मेगावाट विद्युत् राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको थियो । तर गत आर्थिक वर्षमा भने हाँडीखोला १ मेगावाट, अपर रावाखोला ३ मेगावाट, नामार्जुन मादी १२ मेगावाट, घट्टेखोला ५ मेगावाट, विजयपुर दोस्रो ४.५ मेगावाट, अपर चाकु 'ए' २२ मेगावाट, मिस्त्रीखोला ४२ मेगावाट गरी ७ वटा आयोजना राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएर व्यावसायिक उत्पादन गरिरहेका प्राधिकरणका प्रवक्ता मदन तिमिसनाले जानकारी दिए ।

उनका अनुसार अन्य आधा दर्जन आयोजनाको पनि परीक्षण उत्पादन सुरु गरी राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको छ । जसमध्ये माइबेनी १० मेगावाट, सिंगटीखोला २५ मेगावाटले भर्खरै परीक्षण उत्पादन सुरु गरेका छन् । योबाहेक बुटवल सोलारको ८.५ मेगावाट, मिथिला सोलारको १० मेगावाट, प्राधिकरणको नुवाकोटस्थित सोलार आयोजनाबाट १२ मेगावाट गरी ३०.५ मेगावाट सौर्य ऊर्जा पनि राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको छ । दुईवटा चिनी मिलले उत्पादन गरेको ६ मेगावाट विद्युत् पनि गत आर्थिक वर्षमै राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको तिमिसनाले जानकारी दिए । माथिल्लो तामाकोसीबाट उत्पादित विद्युत् पनि राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको छ ।

सरकारले माथिल्लो तामाकोसीको ४ सय ५६ मेगावाटसहित केही ठूला आयोजनाको निर्माण पूरा भएर राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिने अनुमानसहित गएको बजेटमा १ हजार ३ सय मेगावाट विद्युत् थपिने घोषणा

गरेको थियो । तर कोरोना महामारीका कारण धेरै आयोजनाको निर्माण तालिका प्रभावित हुँदा थोरै विद्युत् मात्रै राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको हो ।

माथिल्लो तामाकोसीको दुई वटा युनिटबाट परीक्षणका रूपमा उत्पादन गरिएको विद्युत् राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको छ । तर परीक्षण थालिएको केही दिनमै प्राविधिक कमजोरी देखिएपछि पहिलो युनिटको विद्युत् उत्पादन परीक्षण तत्काललाई रोकिएको आयोजना स्रोतले जानकारी दियो । तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले गत असार २१ मा पहिलो युनिटबाट परीक्षण उत्पादनको थालनी गरेका थिए । आयोजनाको दोस्रो युनिटबाट उत्पादित ७६ मेगावाट विद्युत् भने राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएको छ ।

श्रोत : गोरखापत्र, २०७८/४/०७

न्यू बुटवल वर्दघाट विद्युत् सबस्टेशन निर्माण सम्पन्न

नवलपरासी, साउन ७ गते । पश्चिम नवलपरासीको सुनवल बडेरामा निर्माणधीन न्यु बुटवल-बर्दघाट २२० केभी विद्युत सबस्टेशन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको आयोजनामा कालीगण्डकी करिडोर प्रसारण लाईन अन्तर्गतको सुनवल नगरपालिका वार्ड नम्बर १३ सूर्यबस्तीमा निर्माणधीन न्यु बुटवल-वर्दघाट २२० केभी प्रसारण लाईन सबस्टेशनको निर्माण कार्य सम्पन्न भई परिक्षणको तयारीमा रहेको न्यु बुटवल-वर्दघाट २२० केभी प्रसारण लाईन सबस्टेशन निर्माण आयोजनाका प्रमुख विश्वरन्जन मिश्राले बताउनु भएको छ ।

सन २०२० अक्टोवर भित्र निर्माण कार्य सकिसक्नु पर्ने गरि २०१७ को अक्टोवर देखि विद्युत सब स्टेशन निर्माणको कार्य शुरु भएको उक्त आयोजनाको निर्माणको काम अहिले सम्पन्न भएको न्यु बुटवल-वर्दघाट २२० केवि प्रसारण लाईन सबस्टेशन निर्माण आयोजनाका सूचना अधिकृत अशोक पोखरेलले बताउनुभयो ।

आयोजनाका सूचना अधिकृत पोखरेलका अनुसार आयोजनाले काम शुरु गरे पछि कोभिड संक्रमणका कारण दुई पटकको बन्दाबन्दी, भारतीय नाकाबन्दी, केही समय स्थानीयवासीको विरोध, अवरोधका बावजुद आयोजनाले २८ महिनामा सबस्टेशनको भौतिक निर्माण कार्य सम्पन्न गरी अब परीक्षणको तयारीमा रहेको छ ।

टावरहरूको निर्माण, ट्रंसफरर्मर एवं अन्य उपकरणहरूको जडान, सबस्टेशन नियन्त्रण भवन उपकरणहरूको जडान, सबस्टेशनको प्रशासनिक भवन, कर्मचारी आवास भवन लगायतका भौतिक निर्माणका कामहरू सम्पन्न भएको बताईएको छ ।

सुनवल नगरपालिकाको वार्ड नम्बर १३ सूर्यबस्तीमा करिब २० विगाहा क्षेत्रफलमा उक्त आयोजनाको पूर्वाधार निर्माण भएको छ । एशियाली विकास बैंकको ऋण सहयोगमा बन्न लागेको विद्युत् प्रसारण लाईनको सबस्टेशनको निर्माण ठेक्का भारतीय कम्पनी टाटा प्रोजेक्ट्स लिमिटेडले लिएको थियो ।

एक अर्ब ८० लाख रुपियाँको लागतमा बन्न लागेको यस विद्युत सबस्टेशनले कालीगण्डकी क्षेत्रबाट उत्पादित विद्युत मध्य तराईका निर्माणधीन शहरहरूमा प्रसारण गर्ने छ । यो सबस्टेशन निर्माण पछि कालिगण्डकी बेसीनबाट आउने विद्युत राष्ट्रिय प्रशासन लाईनमा जाडिएर नवलपरासी, बुटवल भैरहवा लगायतका क्षेत्रहरूमा विद्युत प्रसारणको काम सहज हुने छ ।

श्रोत : ऊर्जा खबर, २०७८/४/८

मेवा खोलामा सिटिजन्स बैंकको अगुवाईमा ७ बैंकले ७ अर्ब रुपैयाँ ऋण लगानी गर्ने

काठमाडौं । ५० मेगावाटको मेवा खोला जलविद्युत आयोजनामा ७ बैंकले ऋण लगानी गर्ने भएका छन् । प्रदेश नम्बर १ को ताप्लेजुङमा निर्माणाधीन आयोजनामा सिटिजन्स बैंकको अगुवाईमा कुमारी, मेगा बैंक नेपाल, नेपाल इन्फ्रा स्ट्रचर, सिद्धार्थ नेपाल एसबिआइ र सिभिल बैंकले ७ अर्ब (६ अर्ब ७५ करोड अद्यावधिक कर्जा र २५ करोड चालु पँ जी कर्जा) रुपैयाँ ऋण लगानी गर्ने भएका हुन् ।

आयोजनाको प्रवर्द्धक युनाइटेड मेवा खोला हाइड्रोपावर र ऋण लगानी गर्ने बैंकहरूबीच बिहीबार वित्तीय व्यवस्थापन सम्झौतामा हस्ताक्षर भएको छ । आयोजनामा बैंकहरूले गर्न लागेको लगानी कूल लागतको ७५ प्रतिशत रहेको कम्पनीले जनाएको छ ।

सिटिजन्सले १ अर्ब ४५ करोड, कुमारीले १ अर्ब, मेगा बैंक नेपालले १ अर्ब, नेपाल इन्फ्रास्ट्रचरले १ अर्ब, नेपाल एसबिआइले ८० करोड, सिद्धार्थले १ अर्ब र सिभिल बैंकले ५० करोड रुपैयाँ ऋण लगानी गर्ने सम्झौता भएको छ । बाँकी २५ प्रतिशत (२ अर्ब रुपैयाँ) स्वपूँजी लगानी रहनेछ ।

आयोजना सम्पन्न गर्न ९ अर्ब रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको छ । आयोजनाका निर्माण गर्न नेपाल विद्युत प्राधिकरण, विद्युत विकास विभाग, उद्योग विभाग, वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट गर्नुपर्ने सबै कानुनी प्रक्रिया पूरा भइसकेको छ । अहिले आयोजना स्थलसम्म पुग्ने पहुँच सडक निर्माण भइसकेको छ ।

निर्माण सुरु गरेको ३ वर्षमा आयोजना सम्पन्न गरी विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । आयोजनाबाट हिउँदमा ९७.४२४ गिगावाट घन्टा र बर्खामा २०५.५८७ गिगावाट गरी बार्षिक ३०३.०११ गिगावाट घन्टा विद्युत उत्पादन हुनेछ । उत्पादित विद्युत प्राधिकरणको कोसी कोरिडोरको ढुङ्गेसाँघु सबस्टेसनमा जोडिनेछ । सबस्टेसनसम्मको आवश्यक प्रसारण लाइन कम्पनी आफैले निर्माण गर्नेछ ।